

RAFAŁ KANAS

(UNIWERSYTET ŁÓDZKI)

ORCID: 0009-0000-5173-968X

WSTĘP

Varia – to określenie doskonale oddaje charakter niniejszej publikacji, nie tylko ze względu na różnorodność tematów, ale przede wszystkim na ich interdyscyplinarny charakter. „Różność” ta przejawia się zatem nie tylko w mnogości zagadnień, lecz także w wielości stosowanych metod i celów badawczych. To ogromny atut dwudziestego piątego tomu *Vade Nobiscum*, który doskonale wpisuje się w ducha różnorodności Uniwersytetu Łódzkiego.

Nie tylko same prace charakteryzują się „rozmaitością”. Teksty, które Państwo znajdą w niniejszym tomie, powstały w wyniku obrad zorganizowanych przez różnorodne gremia. Pierwsze z nich tworzyli młodzi badacze ze Studenckiego Klubu Międzyepokowych Badań Historycznych UW, Sekcji Mediewistycznej KNHS UJ oraz Koła Naukowego Historyków Studentów KUL, którzy wspólnie ze Studenckim Kołem Naukowym Historyków UŁ zorganizowali I Zjazd Latającego Uniwersytetu Mediewistycznego w Łodzi w dniach 14–15 marca 2025 r.

W tym miejscu szczególne podziękowania należą się Kacprowi Gębale, Aleksandrze Tracz, Mikołajowi Rzykiemu i Krzysztofowi Borkowskiemu. Wasze nieocenione zaangażowanie w organizację I Zjazdu LUM, a także wszelka pomoc i życzliwość, jaką wyświadczyliście naszej redakcji podczas przygotowywania tego tomu, są godne najwyższego uznania.

Dzięki tej owocnej współpracy mogą Państwo zgłębić nie tak wcale mroczne wieki średniowiecza i zapoznać się z ich prawdziwym obrazem. W części poświęconej właśnie owocom I Zjazdu LUM będziecie Państwo mogli przeczytać tekst Krzysztofa Borowskiego pt. *Charakterystyki Dębnow, Gryfitów-Świebodziców i Leliwitów w Klejnotach Jana Długosza*. Autor stara się w nim przedstawić kluczowe informacje, jakie znamienity polski kronikarz pozostawił o wspomnianych rodach. Następnie mogą Państwo

zapoznać się z tematyką nietypowych śmierci, które spotykały wybranych przedstawicieli dynastii Piastów. Temat ten porusza Bartłomiej Gorzkiewicz w swoim tekście pt. *Nietypowe zgony Piastów śląskich w XV wieku – przypadki wybrane*. Kolejno, pozwolimy sobie przenieść Państwa do początków średniowiecza, by omówić znaczenie napojów alkoholowych dla ludów europejskich w tekście *Piwo, wino i miód symbolami pomyślności u ludów wczesnośredniowiecznej Europy – zjawisko i jego przyczyny*, którego autorem jest Tomasz Gromadka. Pozostając u początków średniowiecza, mogą Państwo w tekście Jakuba Jastrzębka (pt. *Okres przełomów i jego świadectwo – życie i twórczość Kasjodora Senatora*) zapoznać się z biogramem jednego z najwybitniejszych przedstawicieli elit Italii, która zmagająca się z dominacją Ostrogotów. Następnie w tekście *Początek państwowości węgierskiej a wizerunek Arpadów i ich ludu* osobiście przedstawiłem Państwu, jak Dalmatyńczycy postrzegali z perspektywy czasu wspomniane wydarzenia. Kolejnym tekstem, jaki przedstawiamy, jest niezwykle porównanie motywu wilczycy z dwóch różnych kultur, które stworzyli Martyna Kowalska i Rafał Szewczyk w tekście pt. *Motywy wilczycy w mitach fundacyjnych Rzymu i pierwszego kaganatu tureckiego*. Na koniec tej części sprezentowaliśmy Państwu temat z historii intelektualnej, gdzie Lena Lawendowska starała się wykazać *Wybrane aspekty myśli geograficznej w Wiekach Średnich*.

Druga część tegorocznego wydania również jest efektem współpracy różnych organizacji. W duchu interdyscyplinarności SKNH UŁ podjęło współpracę ze Studenckim Kołem Naukowym ItaliAMO oraz Kołem Naukowym Historii Prawa UŁ, organizując wspólnie Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. „Italia i jej dziedzictwo: historia, prawo i kultura”. Wydarzenie odbyło się w dniach 25–26 kwietnia 2025 r. i zgromadziło studentów oraz młodych badaczy z licznych ośrodków akademickich. W jej trakcie poruszałimy różne aspekty dziedzictwa Półwyspu Apenińskiego, ze szczególnym naciskiem na wspomniane w tytule dziedziny: historię, prawo i kulturę.

W tej części naszej publikacji przeczytają Państwo trzy teksty. Pierwszy z nich, autorstwa Marianny Urban, nosi tytuł *Miasto do pokazania, miasto do obrony. Michele Sanmicheli i architektura pałacowa w XVI-wiecznej Weronie*. W swojej pracy autorka stara się nie tylko przybliżyć na wybranych przykładach historię myśli architektonicznej wspomnianego twórcy, ale także wykazać jej znaczenie dla regionu Werony oraz całych Włoch. Drugi tekst skupia się na zagadnieniach związanych z historią prawa. Marta Jamrozowicz zdecydowała się stworzyć wywód o przemianach związanych z karą śmierci i torturami, który zatytułowała *Rewolucyjne idee Cesarego Beccarii – jak traktat O przestępstwach i karach wpłynął na debatę o karze śmierci i torturach*. Na koniec prezentujemy Państwu tekst, który łączy historię,

współczesność, a także (mimo że fikcyjną) przyszłość. Zdecydowaliśmy się przedstawić Państwu niezwykłą analizę Jadwigi Wolak pt. *Przekłęci przez los synowie Atrydy – porównanie Agamennone i Oreste Vittoria Alfieriego oraz pierwszych tomów cyklu Diuna Franka Herberta jako dzieł inspirowanych mitem orestejskim*.

Jak mogą Państwo dostrzec, tegoroczne wydanie *Vade Nobiscum* to niezwykła mieszanina, w której znajdują się zarówno prace napisane w klasycznej formule, jak i analizy wychodzące poza schematy i szukające nietypowych rozwiązań. Jako redakcja mamy nadzieję, że dzięki tej różnorodności niniejszy tom będzie niezwykle ciekawy zarówno dla młodych, jak i doświadczonych badaczy, a także dla laików, którzy szukają odpowiedzi na nurtujące ich pytania.

Na koniec chcielibyśmy podziękować naszym mentorom, bez których żadne z powyższych wydarzeń, a także ta publikacja, nie mogłyby się udać. Dziękujemy doktorowi Łukaszowi Ćwikle za wsparcie okazane przy organizacji I Zjazdu Latającego Uniwersytetu Mediewistycznego, Komitetowi Naukowemu Konferencji „Italia i jej dziedzictwo: historia, prawo i kultura” w składzie: dr hab. Maciej Rakowski, prof. UŁ, dr Katarzyna Kowalik, dr Justyna Groblińska, dr Joanna Kulawiak-Cyrankowska, dr Andrzej Kompa i mgr Patryk Grancow za pomoc merytoryczną.

Serdeczne podziękowania kierujemy również do Dziekanów Wydziału Prawa i Administracji, Wydziału Filologicznego i Wydziału Filozoficzno-Historycznego, a także Kolegium Rectorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dr. hab. Radosława Olszewskiego, prof. UŁ, za wszelką okazaną życzliwość i wsparcie, bez którego nie moglibyśmy zorganizować żadnej z wymienionych aktywności.

Dziękujemy również opiekunowi Studenckiego Koła Naukowego UŁ, panu doktorowi Tomaszowi Pietrasowi, a także wszystkim innym niewymienionym tutaj osobom, które pomagały przy tworzeniu tej książki. Dzięki wsparciu wyżej wymienionych osób możliwa była publikacja XXV tomu *Vade Nobiscum*.